

Δ. ΦΡΥΝΗ

§ 45. Ἡ φήμη, ἣν ὤφειλεν εἰς τὰ θελγητρα αὐτῆς αὕτη ἡ εἰσαίρα, κατέστησε τὸ ὄνομα αὐτῆς γενικὴν ἐπωνυμίαν συμπάσης τῆς τάξεως, εἰς ἣν ἀνήκεν. Τὸ ἀληθὲς ὄνομα αὐτῆς λέγεται ὅτι ἦν Μνησαρέτη, ἐπωνομάσθη δὲ Φρύνη ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ φαρμακεροῦ βατράχου φρύνου, ἥτοι ἐκ τοῦ θήλεος τούτου, τῆς φρύνης, περὶ οὗ ἐπιστεύετο, ὅτι προσβλεπόμενος καὶ προσπνέων καθίστα τὸν προσβλέποντα καὶ προσπνεόμενον ὠχρόν. Ἐγεννήθη ἐν Θεσπιαῖς τῆς Βοιωτίας καὶ ἔλαβεν, ὡς φαίνεται, τὴν πρώτην παιδείυσιν αὐτῆς ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, ἐν ἣ ἡ λατρεία τοῦ ἔρωτος ἦν ἀνεκαθεν ἐπιχώριος.

§ 46. Ἡ Φρύνη, ἥτις, πλουτήσασα κατόπιν, ὑπισχνεῖτο ἀνοικοδομήσειν τὰ ἡρειπωμένα τεῖχη τῶν Θηβῶν, ἐὰν οἱ Θηβαῖοι ἐπιγράψωσιν, ὅτι ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΕΝ ΚΑΤΕΣΚΑΨΕΝ ΑΝΕΣΤΗΣΕ ΔΕ ΦΡΥΝΗ Η ΕΤΑΙΡΑ, ἣν, ὡς αἱ πλείοται ἰερεῖαι τῆς τρυφῆς, θυγάτηρ τῆς πενίας, καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἐπιτηδεύματος αὐτῆς ἐπορίζετο ἐπιπόνως τὴν λυπρὰν συντήρησιν αὐτῆς. Ὁ κωμικὸς Τιμοκλῆς εἰσάγει αὐτὴν λέγουσαν πρὸς τινὰ τῶν πρωϊμωτέρων ἐραστῶν αὐτῆς τὰς ἀκολουθούσας λέξεις: « Ἄλλ' ἔγωγ' ὁ δυστυχῆς | Φρύνης ἐρασθεὶς | ἠνίκ' ἔτι τὴν κάππαριν | συνέλεγεν οὐπω τ' εἶχεν, ὅσα περ νῦν ἔχει, | πάμπολλ' ἀναλίσκων ἐφ' ἐκάστῳ τῆς θύρας | ἀπεκλειόμεν».

§ 47. Ἀγνοεῖται, πόσον πρωϊμῶς αἱ Ἀθηναῖαι ἀπέβησαν τὸ θέατρον τῶν θελγήτρων αὐτῆς· ἀλλὰ πολλαὶ περιστάσεις ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν εἰκάζειν, ὅτι τοῦτο συνέβη κατὰ τὴν πρώτην ἀκμὴν αὐτῆς. Ἐνταῦθα ἐγένετο αὕτη φίλη τοῦ Πραξιτέλους καὶ τοῦ Ὑπερείδου. Ἐκεῖνος διηρώνισε τὸ κάλλος αὐτῆς διὰ τῆς τέχνης αὐτοῦ (Ἀθην. ΙΓ. σ. 591, Α): « Καὶ Πραξιτέλης δὲ ὁ ἀγαλ-

ματοποιὸς ἐρῶν αὐτῆς τὴν Κνιδίαν Ἀφροδίτην ἀπ' αὐτῆς ἐπλά-
σατο, καὶ ἐν τῇ τοῦ ἔρωτος βάσει τῇ ὑπὸ τὴν σκηνὴν τοῦ θεά-
τρου ἐπέγραψε: « Πραξιτέλης, ὃν ἔπασχε, διηκρίβωσεν Ἐρωτα,
| ἐξ ἰδίης ἔλκων ἀρχέτυπον κραδίης | Φρύνη μισθὸν ἐμεῖο διδοὺς
ἐμέ. Φίλτρα δὲ βάλλω | οὐκέτ' ὀπιστευὼν ἀλλ' ἀτενιζόμενος » | .
Ἐκλογὴν τε αὐτῇ τῶν ἀγαλμάτων ἔδωκεν, εἴτε τὸν ἔρωτα θέλει
λαβεῖν, εἴτε τῶν ἐπὶ τριπόδων σάτυρον. Ἡ δὲ ἐλομένη τὸν
Ἐρωτα ἀνέθηκεν αὐτὸν ἐν Θεσπιαῖς ». Ὁ δὲ Ὑπερείδης ἔσωσεν
αὐτὴν ἐν τινὶ ἐπικινδύνῳ δίχῃ ἀσεβείας διὰ τῆς τολμηρᾶς αἰφνι-
δίου ἀποκαλύψεως τῶν στέρνων αὐτῆς.

§ 48. Πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο γεγονός, ὅπερ κατὰ πᾶσαν
πιθανότητα ἀπετέλεσεν ἐποχὴν ἐν τῷ βίῳ ταύτης τῆς ἐταίρας,
ἐδόθη τοιαύτη ἀφορμὴ. Ὁ ρήτωρ Εὐθίας κατ' ἀποβόρητος εἰδήσεις
τοῦ Ἀλκίφρονος, ἐπειράθη, ὅπως ἐφελκύσῃ τὴν εὐνοίαν τῆς Φρύ-
νης, ἐθεώρησε δὲ ἑαυτὸν προσβεβλημένον ὑπ' αὐτῆς καὶ ἐνήγαγεν
αὐτὴν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς ἡλιαίας ἐπὶ ἀσεβείᾳ. Ὁ Ὑπε-
ρείδης ἀνέλαβε τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῆς, ὁμολογήσας παρῆρσις,
ὅτι ἠράσθη αὐτῆς, καὶ ὅτι φέρει καὶ νῦν ἔτι τὰ δεσμὰ αὐτῆς. Πα-
ρατηρήσας, ὅτι οἱ λόγοι αὐτοῦ οὐδεμίαν ἐντύπωσιν ἐνεποιοῦν καὶ
ὅτι ἡ ἀπόφασις τῶν δικαστῶν ἔκλινε κατὰ τῆς κατηγορουμένης,
ἔλαβεν αὐτὴν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ σχίσας τὸν χιτωνίσκον ἀπεκά-
λυψε τὰ θελκτικὰ αὐτῆς στέρνα. Τοῦτο τὸ ἀπροσδόκητον τέχνα-
σμα ἐπέδρασεν ἰσχυρότερον τοῦ εὐγλωττοτάτου ἐπιλόγου. Εἰδὸς
τι θρησκευτικοῦ φόβου κατέλαβε τοὺς δικαστὰς καὶ οὐδαμῶς
ἐτόλμων, ὅπως καταδικάσωσιν ἰέρειαν τῆς Ἀφροδίτης, ἐξαγγέλ-
λουσαν τὴν δύναμιν τῆς θεᾶς δι' ὑπερφυοῦς καλλονῆς. Οὕτω διη-
γεῖται ὁ Ἑρμιππος παρ' Ἀθηναίῳ (II', σ. 590. D, E. F): « κρι-
νομένη (ἡ Φρύνη) ὑπὸ Εὐθίου τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἀπέφυγεν... ὁ δὲ
Ὑπερείδης συναγορεύων τῇ Φρύνῃ, ὡς οὐδὲν ἤνυε λέγων ἐπίδοξοί
τε ἦσαν οἱ δικασταὶ καταψηφιούμενοι, παραγαγὼν αὐτὴν εἰς
τοῦμφανὲς καὶ περιρρήξας τοὺς χιτωνίσκους γυμνά τε τὰ στέρνα
ποιήσας τοὺς ἐπιλογικοὺς οἴκτους ἐκ τῆς ὄψεως αὐτῆς ἐπερῆρ-
τόρευσε, δεισιδαιμονῆσαι τ' ἐποίησε τοὺς δικαστὰς τὴν ὑποφῆτιν
καὶ ζάχορον Ἀφροδίτης ἐλέῳ χρησαμένους μὴ ἀποκτεῖναι καὶ

ἀφεισίσης ἐγράφη μετὰ ταῦτα ψήφισμα μηδένα οἰκτιρίζεσθαι τῶν λεγόντων ὑπὲρ τινος, μηδὲ βλεπόμενον τὸν κατηγορούμενον ἢ τὴν κατηγορουμένην κρίνεσθαι ἦν δὲ ὄντως μᾶλλον ἢ Φρύνη καλὴ ἐν τοῖς μὴ βλεπόμενοις, διόπερ οὐδὲ ῥαδίως ἦν αὐτὴν ἰδεῖν γυμνὴν· ἐξέσαρχον γὰρ χιτῶνιον ἠμπείχετο καὶ τοῖς δημοσίοις οὐκ ἐχρήτο βαλανείοις». Ὁ δὲ κατήγορος αὐτῆς Εὐθίας ὀργισθεὶς οὐκέτι εἶπεν ἄλλην δίκην, ὡς λέγει ὁ αὐτὸς Ἑρμῖκος, ὅπερ οὐδαμῶς ἐνδιαφέρει τόσον, ὅσον ὅτι ἐφέρετο λόγος κατ' αὐτῆς ἐπιγραφόμενος Εὐθίου, ἐν ᾧ Διόδωρος ὁ Περιηγητὴς «Ἀναξιμένους φησὶν εἶναι». Ἐν ταύτῃ τῇ διηγήσει τὸ τέχνασμα, δι' οὗ ὁ Ὑπερείδης ἔσωσε τὴν ἐρωμένην πελάτιν αὐτοῦ ἀναφαίνεται ὡς συνέπεια εὐτυχοῦς ἐμπνεύσεως. Ἄλλοι διηγοῦνται περὶ τούτου ἄλλως. Ἄλλὰ καὶ ἦν κατὰ τι χωρίον τοῦ κωμικοῦ Ποσειδίππου (Ἰσθμ. ΙΓ'. σ. 591. E. P) τὸ ἔγκλημα, δι' ᾧ ἡ Φρύνη ἐνήχθη εἰς τὸ δικαστήριον, οὐχὶ ἰδίως θρησκευτικὸν ἔγκλημα· ἔτι δὲ οὐχὶ ἡ ὠραιότης μόνη, ἀλλὰ καὶ αἱ συγκινητικαὶ παρακλήσεις τῆς ἑταίρας ἦσαν τὰ ἐπενεγκόντα ἐν τῇ ψηφισματικῇ τῶν δικαστῶν εὐμενῇ ὑπὲρ αὐτῆς μεταβολῇ. «Ποσειδίππος ὁ κωμικὸς ἐν Ἐφεσίᾳ, τάδε φησὶ περὶ αὐτῆς. «Φρύνη πρὸ ἡμῶν γέγονεν ἐπιφανεστάτη | πολὺ τῶν ἑταιρῶν· καὶ γὰρ εἰ νεωτέρα | τῶν τότε χρόνων εἶ, τὸν γ' ἀγῶν' ἀκήκοας. | βλάπτειν δοκοῦσα τοὺς βίους μείζους βλάβας | τὴν ἡλιαίαν εἶχε περὶ τοῦ σώματος | καὶ τῶν δικαστῶν καθ' ἓνα δεξιουμένη | μετὰ δακρύων διέσωσε τὴν ψυχὴν μόλις. |

§ 49. Ἡ δίκη τῆς Φρύνης ἔδωκε τῷ κομψῷ ἀττικιστῇ Ἀλκίφρονι ἀφορμὴν πρὸς δύο ἐπιστολάς, δι' ὧν μανθάνομεν προσέτι ἄλλας τινὰς περιστάσεις, συνοδευσάσας αὐτὴν, αἵτινες διὰ τοῦτο λίαν καταλλήλως ἔχουσι τὸν τόπον αὐτῶν ἐνταῦθα.

Α'. Βακχίς Ὑπερ(ε)ίδης. *)

Πᾶσαι σοὶ ἴσμεν αἱ ἑταῖραι χάριν καὶ ἐκάστη γε ἡμῶν οὐχ ἦν τὸν ἢ Φρύνη. Ὁ μὲν γὰρ ἀγὼν μόνης Φρύνης, ὃν ὁ παμπόνηρος Εὐθίας ἀνείλετο, ὁ δὲ κίνδυνος ἀπασῶν. Εἰ γὰρ αἰτούσαι παρά

*) Ἀλκίφρ. Α'. 30.

τῶν ἐραστῶν ἀργύριον οὐ τυγχάνομεν ἢ τοῖς διδοῦσιν αἱ τυγχάνουσαι ἀσεβείας κριθησόμεθα, πεπαῦσθαι κρεῖττον ἡμῖν τοῦ βίου τούτου καὶ μηκέτι ἔχειν πράγματα μήτε τοῖς ὁμιλοῦσι παρέχειν. Νῦν δ' οὐκέτι τὸ ἐταίρειν αἰτιασόμεθα, ὅτι πονηρὸς Εὐθίας ἐραστής εὐρέθη, ἀλλ' ὅτι ἐπεικῆς Ὑπερίδης, ζηλώσομεν. Πολλὰ τοίνυν ἀγαθὰ γένοιτό σοι τῆς φιλανθρωπίας· καὶ γὰρ ἐταῖρον χρηστὴν σεαυτῷ περισώσω καὶ ἡμᾶς ἀμειβομένης σε ἀντ' ἐκείνης παρεσκευάσας. Εἰ δὲ δὴ καὶ τὸν λόγον γράψαις τὸν ὑπὲρ τῆς Φρύνης, τότε ἂν ὡς ἀληθῶς χρυσοῦν αἱ ἐταῖραί σε στήσαιμεν, ὅπη ποτὲ βούλει τῆς Ἑλλάδος».

Β'. Βακχίς Φρύνη *)

Ὅου τοσοῦτόν σοι τοῦ κινδύνου συνηχθέσθην, ὦ φιλτάτη, ὅσον ὅτι πονηροῦ μὲν ἀπηλλάγης ἐραστοῦ, χρηστὸν δὲ εὔρες, συνήσθην. Τὴν γὰρ δίκην σοι καὶ πρὸς εὐτυχίαν γεγονέναι νομίζω. Διαβόητον γὰρ σε οὐκ ἐν ταῖς Ἀθήναις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀπάσῃ ὁ ἀγὼν ἐκείνος πεποίηκεν. Εὐθίας μὲν οὖν ἰκανὴν τιμωρίαν δώσει τῆς σῆς ὁμιλίας στερούμενος· ὑπὸ γὰρ ὀργῆς μοι δοκεῖ κινηθεῖς διὰ τὴν ἔμφυτον ἀμαθίαν ὑπερᾶραι τὸ μέτρον τῆς ἐρωτικῆς ζηλοτυπίας. Καὶ νῦν ἐκείνον ἐρῶντα μᾶλλον εὖ ἴσθι ἢ ἢ Ὑπερίδην. Ὁ μὲν γὰρ διὰ τὴν τῆς συνηγορίας χάριν δῆλός ἐστι σπουδάζεσθαι βουλούμενος καὶ ἐρώμενον ἑαυτὸν ποιῶν, ὁ δὲ τῷ ἀποτεύγματι τῆς δίκης παρῴξυνται. Προσδέχου δὴ πάλιν ἀπ' αὐτοῦ δεήσεις καὶ λιτανείας καὶ πολὺ χρυσίον. Μὴ δὲ καταδιατήσης ἡμῶν, ὦ φιλτάτη, τῶν ἐταῖρῶν, μηδ' Ὑπερίδην κακῶς δόξαι βεβουλευσθαι ποιήσης τὰς Εὐθίου ἰκεσίας προσιεμένη, εἰ μὴ τὸν χιτωνίσκον περιβρῆξαμένη τὰ μαστάρια τοῖς δικασταῖς ἐπέδειξας, οὐδ' ἂν ὁ ρήτωρ ὠφέλει, πείθου. Καὶ γὰρ αὐτὰ τοῦτο ἵνα ἐν καιρῷ γένηται σοι ἢ ἐκείνου παρέσχε συνηγορία».

§ 50. Ἡ Φρύνη οὐδεμίαν εἶχεν ἀνάγκην ἐντρίμματος, ὅπως ἐξωραίσῃ τὸ πρόσωπον αὐτῆς διὰ τοῦ θελγῆτρου ἀνθηροῦ χρωματός· ἀλλ' ἦν ἐξαιρέτως ὠραία ἐν τοῖς διὰ τοῦ ἱματισμοῦ περικαλυπτομένοις μέρεσιν αὐτῆς. Ἄλλ' ἦτο φειδωλὴ τῆς ἀποκα-

*) Ἀλκίφρ. Α' 31.

λύφειως αὐτῆς. Ἐπειδὴ οὐδαμῶς ἐφοίτα εἰς τοὺς δημοσίους λουτρῶνας, ἦν δύσκολον ἰδεῖν αὐτὴν γεγυμνωμένην· καὶ μόνον διὰ τοῦ στεγανῶς προσαρμοζομένου χιτῶνος αὐτῆς (τοῦ ἐχεσάρκου χιτωνίου) διεφαίνετο ἡ ὑποτύπωσις τῆς ὡραίας διαπλάσεως αὐτῆς. Ἐν τούτοις ἀπαξ παρέσχε τῇ ἐκθάρμβῃ Ἑλλάδι τὴν εὐκαιρίαν, ὅπως ἴδῃ τὸ σύνολον τῶν θεληγῆτρων αὐτῆς. Ἐν καιρῷ πανηγυρικῆς τιμῆς ἐν Ἐλευσίνι ἐμηγύρεως κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ποσειδῶνος ἐξεδύθη ἐνώπιον τοῦ πλήθους παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης τὰ ἱμάτια αὐτῆς καὶ λύσασα τὴν κόμην εἰσῆρχετο εἰς τὴν θάλασσαν «τῇ δὲ τῶν Ἐλευσινίων πανηγύρει καὶ τῇ τῶν Ποσειδωνίων ἐν ὄψει τῶν Πανελλήνων πάντων ἀποθεμένη θιμάτια καὶ λύσασα τὰς κόμας ἐνέβαινε τῇ θαλάττῃ».

§ 51. Ἡ λουομένη Φρύνη παρέσχε, ὡς λέγει ὁ Ἀθήναιος, τῷ Πραξιτέλει καὶ Ἀπελλῇ τὸ πρότυπον Ἀναδυομένης Ἀφροδίτης, καὶ ὑπετέθη ὅτι ἡ Κνιδία Ἀφροδίτη τοῦ πρώτου καὶ ἡ Κῶα τοῦ δευτέρου εἶχον μόνον μίαν καὶ τὴν αὐτὴν μορφήν καὶ ταύτην διηώνισαν κατὰ τὴν αὐτὴν θέσιν. Ἄλλ' ἐκείνη ἡ παράδοσις διατελεῖ ἀδέσποτος, καὶ αὕτη ἡ ὑπόθεσις πιθανῶς ἀνυπόστατος. Μεταγενέστεροι συγγραφεῖς, ὧν τὰς πηγὰς ἀγνοοῦμεν, κρίνουσι μετὰ προφανοῦς ὑπερβολῆς, ὅτι ἡ Φρύνη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς αὐτῆς ἐχρησίμευσεν ὡς πρότυπον πᾶσι τοῖς διασήμοις καλλιτέχναις, οὔτινες ἔγλυφον ἢ ἐζωγράφουν οἰανδῆποτε Ἀφροδίτην.

§ 52. Ἡ παράδοσις ἡ περὶ τῆς σχέσεως, ἣτις ὑπῆρξε μετὰ τῆς Φρύνης καὶ τοῦ γλύπτου Πραξιτέλους, ὑποστηρίζεται διὰ τινος γεγονότος, ὅπερ διεξοδικῶς ιστοροῦμενον ὑπὸ τοῦ Πausανίου (Α', 20), μνημονεύεται συντόμως ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου (II', σ. 594, Β.). Ὁ μὲν τοπογράφος περιηγητῆς ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς ἐν Ἀθήναις ὁδοῦ τῶν Τριπόδων ἀναφέρει περὶ τῶν εὕρισκομένων ἐκεῖ ἀξιομνημονεύτων καλλιτεχνημάτων «Ἐνταῦθα» λέγει οὗτος, «Σάτυρός ἐστιν, ἐφ' ᾧ Πραξιτέλην λέγεται φρονῆσαι μέγα· καὶ ποτε Φρύνης αἰτούσης, ὅτι οἱ κάλλιστον εἶη τῶν ἔργων, ὁμολογεῖν μὲν, φασιν, οἷα ἐραστὴν διδόναι, κατεπειν δ' οὐκ ἐθέλειν, ὅ,τι κάλλιστον αὐτῷ οἱ φαίνοντο. Εἰσδραμῶν οὖν οἰκέτης

Φρύνης, ἔφασκεν οἰχεσθαι Πραξιτέλει τὸ πάλυ τῶν ἔργων, πυρὸς ἔσπεσόντος εἰς τὸ οἶκημα, οὐ μὲν οὖν πάντα γε ἀφανισθῆναι. Πραξιτέλης δὲ αὐτίκα ἔθει διὰ θυρῶν ἔξω, καὶ οἱ καμόντι οὐδὲν ἔφασκεν εἶναι πλέον, εἰ δὴ καὶ τὸν Σάτυρον ἢ φλόξ καὶ τὸν Ἔρωτα ἐπέλαβε. Φρύνη δὲ μένειν θαρρόυντα ἐκέλευε· παθεῖν γὰρ ἀνιάρην οὐδὲν, τέχνη δὲ ἀλόντα ὁμολογεῖν τὰ κάλλιστα, ὧν ἐποίησε· Φρύνη μὲν οὕτω τὸν Ἔρωτα αἰρεῖται». Καὶ ἀφιέρωσεν αὐτὸν ἔν τινι ναῶ τῆς γενεθλίου πόλεως.

§ 53 Ἄλλη τις μαρτυρία περὶ τοῦ Ἐρωτος ἐκείνου τοῦ καλλιτέχνου εὐρίσκεται ἐν τῇ ἤδη προμνησθείσῃ ἐπιγραφῇ τῇ ἐγκεχαράγμενῃ κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Ἀθηναίου ἐν τῷ ὑποβάθρῳ τοῦ Ἐρωτος, ὃς ἀνέκειτο ἐν τῷ θεάτρῳ. Ἐκτὸς τούτου τοῦ ἐκ Πεντελησίου λίθου Πραξιτελείου ἀγάλματος τοῦ Ἐρωτος ὑπῆρχεν ἐν Θεσπιαῖς καὶ χαλκοῦς Ἔρωσ Λυσίππου μετὰ ταῦτα ἀνατεθείς· ἔτι δὲ πλησίον τοῦ Πραξιτελείου ἀγάλματος τῆς Ἀφροδίτης ὑπῆρχε καὶ Φρύνης εἰκὼν (Παυσ. ΚΖ', 5). «Ἐνταῦθα καὶ αὐτοῦ Πραξιτέλους Ἀφροδίτη καὶ Φρύνης εἰκὼν· λίθου καὶ ἡ Φρύνη καὶ ἡ Θεός». Ἄλλη χρυσῆ εἰκονικὴ στήλη ἀφιερῶθη εἰς τιμὴν αὐτῆς ἐν Δελφοῖς (Ἀθην. ΙΓ, σ. 591. Β'): «αὐτῆς δὲ τῆς Φρύνης οἱ Περικτιόνες ἀνδριάντα ποιήσαντες ἀνήθηκαν ἐν Δελφοῖς χρύσειον ἐπὶ κίονος Πεντελικοῦ· κατεσκευάσε δ' αὐτὸν Πραξιτέλης· Ἀνέκειτο δὲ ἐνταῦθα αὐτῇ ἡ εἰκὼν ἐπὶ ὑποβάθρου ἐκ Πεντελικοῦ μαρμάρου μετὰξὺ τῆς εἰκόνας τοῦ Ἀρχιδάμου τοῦ βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῆς Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου. Πιθανῶς ἦν σύμπτωσις μᾶλλον ἢ πρόθεσις τοῦτο τὸ ἀπονείμαν αὐτῇ ταύτην τὴν θέσιν περιστατικόν. Τοῦλάχιστον ἐν ταύτῃ τῇ περιστάσει οὐδεμίαν ὀφείλομεν ἐπιζητεῖν ἀπόδειξιν ἐξαιρέτου ὑπολήψεως πρὸς τὸ ἐπάγγελμα τῶν ἐταιρῶν. Οὐχὶ τὸ ἐπιτήδευμα, ἀλλ' ἡ ὠραιότης τῆς ἐταίρας, τὸ κάλλος, τοῦτο τὸ ἀκαταμάχητον ἰδανικόν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐτιμᾶτο ἐν ταύτῃ τῇ ἀφιερῶσει, ἥτις ἄλλως τε οὐδ' ἐπεδοχιμάζετο ὑπὸ πάντων. Ὁ κυνικὸς Κράτης ὁ συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς αἰρέσεως αὐτοῦ οὐδὲν εἶδος ὠραιότητος τιμῶν ὠνόμαζεν ἐκείνον τὸν ἀνδριάντα «ἀνάθημα τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀκρασίας». Εἰς τὸν ἐν

Θεσπιαίς ἀνατεθέντα ἀνδριάντα ἀναφέρεται τὸ ἀπόσπασμα ἐπι-
στολῆς τινος τοῦ Ἀλκίφρονος, ἡτις, ὡς δεικνύει τὸ ἐμπεριεχόμε-
νον αὐτῆς, διευθύνεται ὑπὸ τῆς Φρύνης πρὸς τὸν Πραξιτέλην.

Φρὺνη Πραξιτέλει

... « Μὴ δείσης· ἐξείργασαι γὰρ πάγκαλόν τι χρῆμα, οἶον ἤδη
τίς σοι τῶν παντῶν... οὐδεὶς τῶν κατὰ χειρῶν πονηθέντων, τὴν
σεαυτοῦ ἐταίραν ἰδρύσας ἐν τεμένει· μέση γὰρ ἔστηκα ἀπὸ τῆς
Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἔρωτος ἅμα τοῦ σοῦ. Μὴ φθονήσης δέ μοι
τῆς τιμῆς· οἱ γὰρ ἡμᾶς θεασάμενοι ἐπαινοῦσι Πραξιτέλη, καὶ ὅτι
τῆς αἴτης τέχνης γέγονα οὐκ ἀδοξοῦσί με Θεσπιαῖς μέσην κεῖσθαι
θεῶν. Ἐν ἔτι τῇ δωρεᾷ λείπει, ἐλθεῖν σε πρὸς ἡμᾶς, ἵνα ἐν τῷ
τεμένει μετ' ἀλλήλων κατακλινώμεν· οὐ μιανοῦμεν γὰρ τοὺς
θεοὺς, οὐς αὐτοὶ πεποιθήκαμεν. Ἐρρώσω ».

§ 54. Ἡ Φρὺνη, εἰθισμένη παρέχειν τὴν ἀπόλαυσιν τῶν θελ-
γήτρων αὐτῆς κατὰ τὸ δοκοῦν καὶ θεωρεῖν ὑπὲρ τῶν εὐνοουμέ-
νων φίλων αὐτῆς ὡς δῶρον, ὅ τι ἐκεῖνοι ἐλάμβανον ὦνιον, ἐθεώρει
πιθανῶς ὡς ἀδύνατον, ὅτι ἡδύνατο ὑπάρχειν θνητός τις, ὅστις
ἔμελλε περιφρονήσειν τὴν ἀυθόρμητον παροχὴν τοῦ ἔρωτος αὐ-
τῆς. Ἀλλ' ὅμως εὔρε τοιοῦτόν τινα ἐν τῷ Ξενοκράτει. Οὗτος ὁ
μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος ἦν περίφημος ἐν ἀπάσῃ τῇ πόλει τῶν
Ἀθηνῶν ἕνεκα τῆς αὐστηρᾶς ἀρετῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας,
ἣν ἐτήρει καὶ διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτοῦ. Ἡ Φρὺνη συνεπεία στοι-
χήματος, συμφωνηθέντος μετὰ τινων νεανιῶν, ἐπεχείρησεν ἐκ-
θεῖναι εἰς δοκιμασίαν ἀρετῆν, ἣν ἐθεώρει ὡς κενόδοξον ὑποκρι-
σίαν. Ἡ ἐπιχείρησις αὐτῆς ἔμελλεν ἔχειν τὴν πρόφασιν ἀπλῆς
συγκυρίας. Ἐπὶ τῇ προφάσει, ὅτι καταδιώκεται αὕτη καὶ ὅτι ζη-
τεῖ καταφύγιον, ἦλθεν ἐν ὥρᾳ νυκτὸς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φιλοσό-
φου, ὅστις, μὴ ὑποπτεύων περὶ τῆς προσποιήσεως αὐτῆς, ὑπεδέ-
χθη αὐτὴν παρ' ἑαυτῷ καὶ συνεμερίσθη μετ' αὐτῆς τὴν κλίνην
αὐτοῦ, τὴν μόνην, ἣν εἶχεν. Ἦν ἀνάγκη ὑποτεθῆναι, ὅτι αἱ ἐκ-
δηλώσεις προσποιητῆς εὐγνωμοσύνης ὤφειλον χρησιμεῦσαι αὐτῇ,
ὅπως προσεγγίσῃ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ προστάτου αὐτῆς. Ἀλλ'
εἰς μάτην. Ὁ Ξενοκράτης ἀντέσχε πρὸς τὴν ἀπόπειραν. Ἀλλ'

ὅμως ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς Φρύνης οὐδὲν ἐκέρδησεν ἢ ἀρετὴ λόγῳ ὑπολήψεως. Ἐρωτηθεῖσα περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτῆς, ἀπεκρίθη, ὅτι ἔρχεται οὐχὶ ἐξ ἀνδρός, ἀλλ' ἐξ ἀνδριάντος ἀνδρός. Τὴν ἱστορίαν ταύτης τῆς διὰ τῆς Φρύνης δοκιμασίας τοῦ Ξενοκράτους ἀναφέρει Διογένης ὁ Λαέρτιος (Δ', 7).

§ 55. Ὡς ἡ Νινῶν, οὕτως καὶ ἡ Φρύνη ἐξηκολούθει τὸ ἐπιτήδευμα αὐτῆς ἐστὶ καὶ ἐν καιρῷ γήρωσ, καὶ ἡ κεναδοξία, ὅτι ἀπῆλαυσαν τῆς εὐνοίας αὐτῆς, προσεῖλκε πρὸς αὐτὴν καὶ τότε ἐραστὰς, οἵτινες ἐδαπάνων εἰς αὐτὴν σημαντικὰς ποσότητας διὰ τὴν μωρίαν αὐτῶν. Διότι, ὡς συνήθως ἔλεγεν ἐκείνη, «εἶχε τὸ ἀξίωμα πωλεῖν τὴν ὑποστάθμην ἀκριβώτερον τοῦ οἴνου».

§ 56. Ἐπὶ τέλους ἀναφέρομεν ἐνταῦθα λογοπαίγνιά τινα καὶ διαφορομένους τινάς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ῥυπαροὺς ἀστεϊσμούς, παρατιθέντες ταῦτα ἄνευ οἰασδῆποτε ἐρμηνείας ἢ παραφράσεως καὶ ἐπὶ ταύτης τῆς ἐταίρας καὶ ἐπὶ τῶν ἐπομένων ἐπεξῆς.

— Φρύνην ἐπεῖρα Μοίριχος τὴν Θεσπικὴν, | κᾶπειτεν αἰτήσασαν αὐτὸν μνᾶν μίαν, | ὁ Μοίριχος, «μέγ',» εἶπεν· «οὐ πρόην δύο | χρυσοῦς λαβοῦσα | παρεγένου ξένῳ τινί;» | «Περίμεινε τοίνυν καὶ σὺ», φῆσ', «ἕως ἂν οὐ | βινητιάσω, καὶ τοσοῦτον λήψομαι». ('Αθην. ΙΙ' σ. 583. Β. C.).

— Φρύνη συνδειπνοῦσα ποτὲ γράσωνι ἄρασα φορίνην, «λαβέ», εἶπε, «καὶ κατὰτραγε». ('Αθην. ΙΓ', σ. 585. E.).

— Πέμψαντος δὲ τινος αὐτῇ τῶν γνωρίμων οἶνον χρηστὸν μὲν, ὀλίγον δέ, καὶ λέγοντος, ὅτι δεκαέτης ἐστὶ, «μικρὸς ὡς πολλῶν ἐτῶν» ἔφη. ('Αθ. αὐτόθι).

— Ζητουμένου δὲ ἐν τινι συμποσίῳ, διὰ τίνα αἰτίαν οἱ στέφανοι κρήμνανται, εἶπεν «ὅτι ψυχαγωγοῦσι» (αὐτόθι E.).

— Μαστιγίου δὲ τινος μεираκιευομένου πρὸς αὐτὴν καὶ φαιμένου πολλὰς συμπεπλέχθαι, καθ' ὑπόκρισιν ἐσκυθρώπασεν. Ἐπερωτήσαντος δὲ (ἐκείνου) τὴν αἰτίαν, «ὀργίζομαί σοι», εἶπεν, «ὅτι πολλὰς ἔχεις» (αὐτόθι, F.).

— Φιλάργυρος δὲ τις ἐραστὴς ὑποκοριζόμενος αὐτὴν εἶπεν, «Ἀφροδίσιον εἰ Πραξιτέλους»· ἢ δὲ «σὺ δ' Ἐρως Φειδίου». (αὐτόθι).

Ε΄ ΠΥΘΙΟΝΙΚΗ

§ 57. Ἡ ἱστορία ταύτης τῆς ἐταίρας συνέχεται τόσον στενῶς μετὰ τῶν περιπετειῶν τοῦ Ἀρπάλου, τοῦ τελευταίου ἐραστοῦ αὐτῆς, ὥστε ἄνευ τούτου οὐδὲ ἐμέλλομεν γνωρίζειν οὐδὲ τὸ ὄνομα αὐτῆς. Διὸ συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν τοῦ πράγματος ὀφείλομεν προτάξαι εὐθύς τὴν ἱστορίαν ἐκείνου τοῦ ἀνδρός.

§ 58. Ὁ Ἀρπαλος, ὁ υἱὸς τοῦ Μαχέτα, ἦν εἷς ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἔτι ζῶντος τοῦ Φιλίππου, ἀπήλαυον τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ φιλίας τοῦ νέου Ἀλεξάνδρου. Ἄλλ' ὅτε ὁ Φίλιππος ἀπέπεμψε τὴν μητέρα τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὀλυμπιάδα, ὅπως νυμφευθῆ τὴν Εὐρυδίκην καὶ τὰ βουλευμάτα τοῦ βασιλέως παρεῖχον τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἀφορμὴν πρὸς δυσπιστίαν, ἐγκατέλιπεν ὁ Ἀρπαλος μετὰ πολλῶν φίλων τοῦ μέλλοντος διαδόχου τὴν χώραν, εἰς ἣν ἐπανῆλθε μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου. Ἡ μεγαλοψυχία τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀντήμειψεν ἕκαστον τούτων· τῷ Ἀρπάλῳ, ὃς ἦν ἄχρηστος πρὸς πολεμικὴν ὑπηρεσίαν, ἐνεπιστεύθη τὴν διοίκησιν τοῦ βασιλικοῦ θησαυροῦ. Ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Ἰσσοῦ μάχης ἐδραπέτευσεν ὁ Ἀρπαλος, πεισθεὶς ὑπὸ τινος Ταυρίσκου, μηδαμινοῦ τινος ἀνδρός, πρὸς φυγὴν καὶ διέτριβεν ἐν Μεγαρίδι. Αἱ περὶ ταύτης τῆς πράξεως ἀκριβέστεραι λεπτορέρειαὶ ὑπάρχουσιν ἄγνωστοι. Ἄλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐφείσθη τοῦ φίλου αὐτοῦ. Ἐπεισεν αὐτόν, ὅπως ἐπανέλθῃ, ἀπένειμεν αὐτῷ ἀμνηστίαν τοῦ πλημμελήματος αὐτοῦ, καὶ ἐνεπιστεύθη αὐτῷ ἐκ νέου τὴν ἐπὶ τοῦ θησαυροφυλακείου ἐποπτείαν, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τὴν ἐπὶ τῶν ἐν Ἑκβατάνοις κατατεθειμένων Περσικῶν θησαυρῶν.

§ 59. Ἀφ' οὗ ὁ Ἀλέξανδρος διὰ σειρᾶς ἀλλεπαλλήλων νικῶν, εὐνοούμενος ὑπὸ τῆς γενναιότητος καὶ εὐτυχίας, ἀνέτρεψε τὸν ἀρχαῖον Περσικὸν θρόνον, ἔδραμε πρὸς τὴν Ἰνδιάν, ὅπως ἐπιστέψῃ τὰ θαυμάσια κατορθώματα αὐτοῦ διὰ τῆς ἀνακαλύψεως

νέου κόσμου. Αὕτη ἡ τολμηρὰ ἐπιχείρησις ἔδωκε νέαν τροφήν εἰς τὸ ἰλιγγιῶν πνεῦμα, ὅπερ κατὰ μικρὸν κατέλαβε τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἐθεώρουν οὗτοι ἀπίθανον τὴν ἐπάνοδον τοῦ βασιλέως· καὶ ὡς ἐάν ἦδη ἦν τετελεσμένη ὀριστικῶς ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ, οἱ ὑπολειφθέντες ἔπραττον οὕτως, ὡς ἐάν μηδέποτε ἔμελλον ἐπελθεῖν ἡ ἡμέρα τῆς εὐθύνης αὐτῶν. Οὕτως ἔπραξε καὶ ὁ Ἄρπαλος. Παρέδωθη εἰς τρυφηλὴν ἀπόλαυσιν παντὸς εἶδους καὶ κατεσπατάλησε τοὺς ἐμπειστευμένους αὐτῷ θησαυροὺς μετὰ τῆς ταχύτητος φιληδόνου ληστοῦ. Ἀπροσδοκῆτως ὁ Ἀλέξανδρος διαφεύγει τοὺς κινδύνους τῆς ἀπομεμακρυσμένης ἐκστρατείας, ἐπαέρχεται εἰς Περσίαν, ἐστεμμένος διὰ νέας δόξης, καὶ καλεῖ πρὸς λογοδοσίαν τοὺς προδότας. Ὁ Ἄρπαλος κατενόησε τὸν κίνδυνον, ὃς ἠπειλεῖ καὶ αὐτόν, καὶ ἐδραπέτευσε μετὰ πεντακισχιλίων τάλαντων καὶ μετὰ στρατεύματος ἑξακισχιλίων μισθοφόρων στρατιωτῶν εἰς Ἑλλάδα. Ὅπως ἐξασφάλισεν τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, ἐπροσπάθει, ὅπως ὀπισθεν τῶν νῶτων τοῦ εὐεργέτου αὐτοῦ ἀναφλέξῃ πυρκαϊάν, μέλλουσαν καταστρέφειν αὐτόν. Μετέβη εἰς Ἀθήνας, διέφθειρε τοὺς ῥήτορας διὰ τῶν θησαυρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐξηγόρασεν, ὡς διηγοῦνται τινές, τὴν σιωπὴν τοῦ Δημοσθένους, ὃς κατ' ἀρχὰς εἶχε συμβουλεύσας, ὅπως ἀπομακρύνωσιν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄνδρα, δυνάμενον ἐμπλέξαι αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἀνωφελῆ καὶ ἐπικίνδυνον· ἀλλ' ὅτε ἐγένετο δημοσίᾳ διάσκεψις περὶ τοῦ πράγματος, ἐπὶ τῇ προφάσει συνάγχης ἀπεσύρθη ἀπὸ τῆς περὶ τούτου συνδιασκέψεως. Αἱ προσπάθειαι τοῦ Ἀρπάλου ἀπέτυχον. Ὁ Ἀντίπατρος καὶ ἡ Ὀλυμπιάς ἀνεμίχθησαν εἰς τὴν ὑπόθεσιν μετὰ παραστάσεων· αἱ δωροδοκίαι ἀπεκαλύφθησαν· οἱ ῥήτορες ἐτιμωρήθησαν, καὶ ὁ Ἄρπαλος ἀπεμακρύνθη ἐκ τῆς χώρας. Ἀποτυχῶν τῶν προσδοκιῶν αὐτοῦ, ἐπανῆλθεν εἰς Ταίναρον, ὅπου εἶχεν ἀπολιπὼν τοὺς μισθοφόρους αὐτοῦ στρατιώτας, ἔπειτα μετέβη εἰς Κρήτην, καὶ ἐνταῦθα ἐδολοφονήθη ὑπὸ τοῦ Θίμβρωνος, ὑποτιθεμένου φίλου αὐτοῦ. Ὁ δολοφόνος ἀπέβη κύριος τῶν θησαυρῶν καὶ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ, κατήγαγε μετὰ τούτου ἱκανοὺς κυρηναίους μετανάστας εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν καὶ καθυπέταξε τὴν πόλιν, ἣτις μέχρι τότε ἐπολιτεύετο ἐλευθέρως.

§ 60. Αὗται ἦσαν αἱ περιπέτειαι ἀνδρός, γενομένου γνωστοῦ δι' οὐδενὸς ἄλλου ἢ διὰ κακουργημάτων, δι' ἀγνωμοσύνης, διὰ πολλαπλῆς προδοσίας καὶ δι' ἐκλελυμένων ἡθῶν. Καθ' ὃν χρόνον ἐδέσποζεν ἐν Βαβυλῶνι ὡς Ἀσιατικὸς δεσπότης, προσεκάλεσε τὴν Πυθιονίχην, ἣτις τότε, ἀφ' οὗ μετήλθεν ἐν Αἰγίνῃ καὶ Κορίνθῳ τὸ ἐπιτήδευμα ἑταίρας, διέτριβεν ἐν Ἀθήναις, καὶ ἐτίμησεν αὐτὴν διὰ σπανίων τιμῶν καὶ διὰ βασιλικῶν δώρων. Αὕτη ἔτεκεν αὐτῷ θυγατέρα, καὶ ἀπηύλαυεν οὐχὶ μόνον τῆς περιφανείας, ἀλλὰ καὶ τῆς προσηγορίας βασιλίσσης. Ὡς βασίλισσα δὲ ἐτιμᾶτο καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς. Ὁ Ἄρπαλος, ἀπολαύων τότε εἰσέτι τῆς μεγαλοπρεπειᾶς καὶ τῶν θησαυρῶν αὐτοῦ καὶ εὕρισκόμενος ἐν τῇ ἀκμῇ παραβόλων ἐλπίδων διέταξεν, ὅπως ἐνταφιασθῆ μετὰ πανηγυρικῆς πομπῆς, παρακολουθοῦντος τὸν νεκρὸν αὐτῆς πολυαριθμοῦ χοροῦ τῶν ἐπισημοτάτων μουσουργῶν, καὶ ἀνήγειρεν εἰς τιμὴν αὐτῆς διπλοῦν μνημεῖον ἐν τε τῇ Βαβυλῶνι καὶ τῇ Ἀττικῇ. Αἱ περὶ τοῦ πρώτου λεπτομέρειαι εἰσὶν ἀγνωστοί· περὶ δὲ τοῦ δευτέρου κρίνει ὁ Πausanίας ὅτι ἦν ἐν τῶν μάλιστα ἀξιοθεάτων μνημείων τῶν Ἑλλήνων. Ἄλλως φαίνεται φρονῶν ὁ Πλούταρχος, ὅστις κρίνει, ὅτι οὐδαμῶς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν δαπάνην τριάκοντα ταλάντων, ὅσα ὁ Χαρικλῆς κατελογίσθη δι' αὐτό· ἐνθα ἴσως μὴ διαφιλονεικῶν τὴν ὠραιότητα τοῦ ἔργου ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν εἰς τοῦτο γενομένην δαπάνην. Τοῦτο τὸ περίφημον κενοτάφιον, ὅπερ ἔκειτο ἐπὶ τῆς εἰς Ἐλευσίνα ὁδοῦ, ἐν τῇ καλουμένῃ Ἰερᾷ ὁδῷ, ἐμπεριλαμβανομένη ἐκατέρωθεν διὰ μνημείων, ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Δικαιάρχου, ὃς ἐθεώρησε τὰ περίχωρα τῶν Ἀθηνῶν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν φιλοσόφου. « Ἐν τῷ ἔργῳ τῷ ὑπεράνω τοῦ σπηλαίου τοῦ Ἰροφωνίου », λέγει ὁ φιλόσοφος περιηγητῆς, προηγουμένως ὁμιλήσας περὶ τῆς ἐκπλήξεως, ἣτις κατέλαβε τὴν καρδίαν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν ἐκείνου τοῦ ἀντροῦ, « καταληφθήσεται ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἃ ἐν τῇ μνησθείσῃ Ἰερᾷ ὁδῷ ἐξ Ἐλευσίνος ἐρχόμενος, πλησιάζων πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων. Διότι, εἴαν τις φθάσῃ ἐνταῦθα εἰς τὸ μέρος, ὅθεν τὸ πρῶτον προσδύσει τὸν ναὸν καὶ τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, μέλλει θεωρῆσειν ἀμέσως παρ' αὐτῇ τῇ ὁδῷ ὄψο-

δομημένον μνημείον τι, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο οὐδὲ κατὰ προσέγγισιν ὁμοιάζει κατὰ τὴν ἔκτασιν. Ἐγκαθῆθα ἤδη, ὡς φαίνεται, μέλλει εικάζειν, ὅτι τοῦτο ὑπάρχει μνημείον τοῦ Μιλτιάδου, ἢ τοῦ Περικλέους, ἢ τοῦ Κίμωνος, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῶν Ἀθηναίων, ἀνηγερμένον δαπάνῃ τῆς πόλεως ἢ καὶ ἐψηφισμένον πρὸς ἀνέγερσιν καὶ ἐπιτετραμμένον. Ἀλλὰ τί μέλλει νομίζειν, μαθῶν, ὅτι τοῦτο ἰδρύεται μνημείον τῆς ἑταίρας Πυθιονίκης; »

§ 61. Αἱ λοιπαὶ περιστάσεις τοῦ βίου ταύτης τῆς ἑταίρας ἔμελλον εἶναι ὅλως ἄγνωστοι ἡμῖν, ὡς ἦσαν πραγματικῶς ἄγνωστοι καὶ τῷ Πausανίᾳ, ἐὰν μὴ διετηροῦντο ὀλίγα τινὰ ἐκ τινος ἐπιστολῆς τοῦ Θεοπόμπου τοῦ Χίου, ἐνθα ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς ἀκολάστου διαίτης τοῦ Ἀρπάλου οὐδὲ ἢ μετὰ τῆς ἑταίρας σχέσις αὐτοῦ παρελείφθη (Ἀθην. II'. σ. 595 A. B. C.) « Θεόπομπος ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστολῇ τὴν Ἀρπάλου διαβάλλων ἀκολασίαν, φησίν. Ἐπίσκεψαι δὲ καὶ διάκουσον σαφῶς παρὰ τῶν ἐκ Βαβυλῶνος, ἐν τρόπον Πυθιονίκην περιέστειλε τελευτήσασαν, ἢ Βακχίδος μὲν ἦν δούλη τῆς αὐλητρίδος, ἐκείνη δὲ Σινώπης τῆς Θράττης τῆς ἐξ Αἰγίνης Ἀθήναζε μετενεγκαμένης τὴν πορνείαν, ὥστε γίνεσθαι μὴ μόνον τριδουλον, ἀλλὰ καὶ τρίπορνον αὐτήν. Ἀπὸ πλειόνων δὲ ταλάντων ἢ διακοσίων δύο μνήματα κατεσκεύασεν αὐτῆς (ὁ Ἀρπαλος)· ὁ καὶ πάντες ἐθαύμαζον, ὅτι τῶν μὲν ἐν Κιλικίᾳ τελευτησάντων ὑπὲρ τῆς σῆς βασιλείας καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας οὐδέπω νῦν οὔτ' ἐκεῖνος οὔτε ἄλλος οὐδεὶς τῶν ἐπιστατῶν κεκόσμηκε τὸν τάφον, Πυθιονίκης δὲ τῆς ἑταίρας φανήσεται τὸ μὲν Ἀθήνησι, τὸ δ' ἐν Βαβυλῶνι μνήμα πολὺν ἤδη χρόνον ἐπιτετελεσμένον· ἦν γὰρ πάντες ἤδιδσαν κοινῆς δαπάνης κοινήν τοῖς βουλομένοις γιγνομένην, ταύτης ἐτόλμησεν ὁ φίλος εἶναι σοῦ φάσκων ἱερὸν καὶ τίμενος ἰδρύσασθαι καὶ προσαγορεῦσαι τὸν ναὸν καὶ τὴν βωμὸν Πυθιονίκης Ἀφροδίτης, ἅμα τῆς τε παρὰ θεῶν τιμωρίας καταφρονῶν καὶ τὰς σὰς τιμὰς προπηλακίζειν ἐπιχειρῶν ».

§ 62. Ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν παντελεῆ καθυπόταξιν τῆς Περσικῆς μοναρχίας ἀφιέρου τὸ βραδύ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς

αὐτοῦ πρὸς στερέωσιν τοῦ θρόνου αὐτοῦ καὶ διέκοπτε τὰς σπουδαίας αὐτοῦ ἐργασίας, ἀλλὰ μόνον δι' ἀγρίων ἀπολαύσεων, ἐνεθυμήθη καὶ τὸν προδότην Ἄρπαλον, ὅπως ἐκδικηθῆ αὐτὸν διὰ σκωμμάτων. Ἐν τινι τῶν σατυρικῶν δραμάτων, οἷα ὁ Ἀλέξανδρος διέταπτεν ὅπως παριστῶσιν ἐν διαφόροις πόλεσι τῆς Ἀσίας, κατ' ἐξοχὴν δὲ ἐν Ἐκβατάνοις, ἐπιγραφομένῳ Ἀγῆνι, ὅπερ τινὲς μὲν ἀπέδιδον τῷ Πύθωνι, τινὲς δὲ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ, ἐγένετο μνεῖα περὶ τοῦ Ἀρπάλου, ὡς δραπέτου, περὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς Πυθιονίχης καὶ περὶ τῆς διαλεχθείσης αὐτὴν Γλυκέρας ὡς διαφθειρούσης τοὺς Ἀθηναίους· ἐκ τούτου τοῦ δραματίου διεσώθησαν ὀλίγοι στίχοι, οἱ ἐπόμενοι (παρ' Ἀθην. ΙΓ', σ. 595. F). « Ἔστιν δ' ὅπου μὲν ὁ κλάμος πέφυχ' ὄδε | φύτευμ' (οὕτω φαίνεται γραπτέον ἐνταῦθα, ἀντὶ φέτωμ') ἄορνον, οὐξ ἀριστερᾶς δ' ὄδε | πόρνης ὁ κλεινὸς ναός, ὃν δὴ Παλλίδης | τεύξας κατέγνω διὰ τὸ πρᾶγμ' αὐτοῦ φυγῆν. | Ἐνταῦθα δὴ τῶν βαρβάρων τινὲς μάγαι, | ὄρωντες αὐτὸν παγκάλως διακείμενον, | ἔπεισαν, ὡς ἄξουσι τὴν ψυχὴν ἄνω | τὴν Πυθιονίχης ». Παλλίδην ἐνταῦθα ἐκάλεσεν ὁ δραματοποιὸς τὸν Ἄρπαλον. Ἐν δὲ τοῖς ἐξῆς (τοῦ αὐτοῦ δραματίου) ἐκάλεσεν αὐτὸν τῷ κυρίῳ ὀνόματι. Ξένος τις ζητεῖ εἰδήσεις περὶ Ἀθηνῶν καὶ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, ἰσως προτιθέμενος, ὅπως ἐγκαταστῆ ἐκεῖ· λέγει δὲ οὗτος: « . . . ἐκμαθεῖν δέ σου ποθῶ, | μακρὰν ἀποικῶν κειθεν, Ἀθίδα χθόνα | , τινὲς τύχαι κατέχουσιν ἢ πράττουσι τί ». | Ἡ ἀπάντησις, ἣν λαμβάνει, ὑπάρχει κατάλληλος πρὸς τοὺς σκοποὺς βασιλέως, ὅστις μεταξύ τῶν Ἀσιατῶν ἀπέμαθεν εἶναι Ἕλληνα καὶ ἀδυνατεῖ ἐννοῆσαι, πῶς, μεταλαβὼν τις λιτοῦ δείπνου ἐν ἀνεξαρτησίᾳ, δύναται προτιμᾶν αὐτὸ πλουσιοπαρόχου ἡγεμονικῆς τραπέζης. Ἐχει δὲ ἡ ἀπάντησις ὡδε. Α. « Ὅτε μὲν ἔφασκον δοῦλον ἐκτῆσθαι βίον, | ἱκανὸν ἐδείπνουν· νῦν δὲ τὸν χέδροπα μόνον | καὶ τὸν μάραθον ἔσθουσι, πυροὺς δ' οὐ μάλα | . . . Β. Καὶ μὴν ἰκούω μυριάδας τὸν Ἄρπαλον | αὐτοῖσι τῶν Ἀγῆνος οὐκ ἐλάσσονας | σίτου διαπέμψαι καὶ πολίτην γεγονέναι ». | Α. Γλυκέρας ὁ σῖτος οὗτος ἦν· ἐστὶν δ' ἰσως | αὐτοῖσιν ὀλέθρου κοῦχ ἑταίρας ἀρραβῶν ». | ..

§ 63. Ἴνα δὲ μὴ παραδράμωμεν μηδέν, ἀναφέρομεν ἔτι, ὅτι

ὁ κωμικὸς Τιμοκλῆς ἐν τοῖς Ἰκαρίοις αὐτοῦ ἀναφέρει τινὰς τῶν εὐνοηθέντων προκατόχων τοῦ Ἀρπάλου, τῶν ἀπολαυσάντων τῆς εὐνοίας τῆς Πυθιονίκης, ἐνθα αὕτη οὔτε ἀφιλοκερδῆς φαίνεται, οὔτε ἰδίως φιλόκαλος ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἐραστῶν αὐτῆς (Ἰκαρ. Η'. σ. 339. D. E.) « Πυθιονίκην δέ φησιν (ὁ Ἄλεξις) φιληθεῖν ταρίχῳ ἐπεὶ ἐραστὰς εἶχε τοὺς Χαιρεφίλου τοῦ ταριχοπώλου υἱούς, ὡς Τιμοκλῆς ἐν Ἰκαρίοις φησίν. Ἄνυτος δ' ὁ παχὺς πρὸς Πυθιονίκην ὅταν ἐλθὼν φάγη τί. Καλεῖ γὰρ αὐτόν, ὡς φασιν, ὁπότεν Χαιρεφίλου τοὺς δύο σκόμβρους ξενίσῃ μεγάλ' ἠδομένη». Καὶ πάλιν· « Ἡ Πυθιονίκη δ' ἀσμένως σε δέξεται, | καὶ σοῦ κατεδεῖται τυχὸν ἴσως ἂ νῦν ἔχεις | λαβὼν παρ' ἡμῶν δῶρ'· ἀπληστός ἔστι γάρ. | ἔμωσ δὲ δοῦναί σοι κέλευσον σαργάνας | αὐτὴν· ταρίχους εὐπόρως γὰρ τυγχάνει | ἔχουσα καὶ σύνεστι σαπέρδαις δυσὶν καὶ ταύταις ἀνάλοις καὶ πλατυρρύγχοις τισίν ».

Γ'. ΓΛΥΚΕΡΑ

§ 64. Τὸ ὄνομα ταύτης τῆς ἐταίρας ἔφθασεν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους συνδεδεμένον ἄσχεδον μόνον μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐραστῶν αὐτῆς Μενάνδρου καὶ Ἀρπάλου. Περὶ τῶν περιστάσεων τοῦ βίου αὐτῆς γινώσκομεν οὐχὶ πολλὰ.

§ 65. Ἀναμφιβόλως ὁ Ἄρπαλος ἦν ὁ προκάτοχος τοῦ ποιητοῦ. Ὅτε ἡ Πυθιονίκη ἐχωρίσθη ἀπὸ τοῦ πρώτου διὰ τοῦ θανάτου, προσεκάλεσεν οὗτος πλησίον αὐτοῦ ἐξ Ἀθηνῶν τὴν Γλυκέραν, ἔδωκεν αὐτῇ κατοικίαν ἐν τῷ ἐν Ταρσῶ βασιλικῷ ἀνακτόρῳ, διέταξεν, ὅπως αὕτη ὀνομάζεται βασίλισσα καὶ προσκυνῆται ὑπὸ τοῦ λαοῦ κατὰ τὸ Περσικὸν ἔθος. Ἔτι δὲ ἐξέδωκε καὶ διατάγην, ὅπως μὴ στεφανοῖ αὐτὸν μηδεὶς ὁ μὴ στεφανώσων καὶ τὴν Γλυκέραν. Ἐν Ρω(σ)σῶ τῆς Κιλικίας ἀνήγειρεν αὐτῇ ἀνδριάντα πλησίον τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἀνδριάντος.

§ 66. Ἡ Γλυκέρα ἀνεφάνη οὐχὶ ἀχάριστος διὰ τὸσόν μεγάλη-